

GLASILO NEZAVISNE DELAVSKE STRANKE JUGOSLAVIJE

Izhaja vsak četrtek. — Uredništvo in upravništvo: Turjaški trg št. 2, prilličje. — Naročnina: na mesec 4 Din, četrtletno 12 Din. — Dopisi se ne vračajo.

Štev. 10.

LJUBLJANA, četrtek, 21. junija 1923.

Leto I.

20. junija.

Ko je izbruhnila revolucija v Bolgariji, je naša vlada začela rožljati s sabljo in celokupna oficijozna in napoloficijozna žurnalija je hitela klicati na orožje. Vlada je raztrobila na vse strani sveta, da bo podvzela v Sofiji ostro demaršo in da bo v slučaju, če to ne pomaga nič, podvzela še druge ostre mere. Vlada Cankova, da je kršila nevilsko mirovno pogodbo in ogroža mir na Balkanu. — Med tem sta Anglija in Italija, od katerih je posebno zadnja dejansko podpirala fašiste na Bolgarskem, prevzela varstvo fašistske Bolgarije in na odločen nastop angleške vlade je morala demarša v Sofiji izostati. Kmalu na to je tudi Poenkare podal izjavo, ki je bila prijazna novi vladi — in veter v Beogradu je zapihal z druge strani. Minilo je vse razburjenje in celokupno meščansko časopisje od vladne »Samouprave« do blokaškega »Obzora« je začelo pisati prijazno o bolgarski kontrarevolucionarni vladi, čeprav je pravi vladar v Bolgariji danes tisti Aleksandrov, vojvoda komitov, ki je beogradska vlada razpisala za njegovo glavo 300.000 Din vsled razbojstev, ki jih je zagrešil nad našim prebivalstvom v Makedoniji.... Počasi se jasni zagoneina tema nad tem hitrim obratom naše velespoštovane, nenadkriljive diplomacije. Zadnji veleizdajniški proces v Monakovem je pokazal tesne vezi, ki vežejo celokupno evropsko reakcijo. Nemški ultranacionalisti so bili vzdrževani z denarjem francoskih nacionalistov. Povsod so znane ozke vezi fašistske Italije z nemškimi, madjarskimi in bolgarskimi fašisti na eni strani, kakor s klerikalnimi, monarhističnimi krogi francoskih narodnjakarjev. Ta reakcionarna svojaj v zvezi z ruskimi monarhisti, ki imajo velik vpliv na angleškem dvoru ter z reakcionarnimi »panslavisti« Zivnostenske banke v Pragi, je takoj iz razrednega kapitalističnega stališča pravilno presodila, da pomeni zmaga fašistov nad bolgarskimi kmeti močno zmago svetovne reakcije, da pomeni, da bo v najbližji sosedščini sovjetske Rusije in Turčije stvorjeno novo oporišče za Wrangla, predvsem pa, da bo Bolgarija odprta izkoriščanju mednarodnega kapitalizma. Francija je, čeprav ji ni ravno najbolj prijetno, da se njena tekmovalka Anglija zasedra v Sofiji, izrazila svoje naklonjenost do nove vlade, ker rabi angleško pomoč proti Nemčiji. S tem, da je Francija spregovorila, je bila stvar za malo antanto že sama po sebi končana, ker politika male antante je politika reakcionarnega imperijalizma velike antante.

Pa tudi v mali antanti sami, je bila že s prvega začetka na strani reakcije Rumunija. Rumunija, še bolj reakcionarna, kot Hortyjeva Mažarija, je popolnoma v rokah veleposestnikov, zato je imela ta veleposestniška klika največji interes na tem, da se uniči v bližnji Bolgariji gibanje svobodnih kmetov in delavcev. Rumunija pa ima tudi dinastijo, ki je prevzela v današnjih časih nalogo stare koburške hiše, da svoj vpliv širi potom svaštva z ostalimi evdarskimi hišami, s kraljicami. Rumunska dinastija je v sorodu s Koburžani, angleškim dvorom in sploh z vsemi evropskimi dvori (svoje Hohenzollersko

poreklo po vojni sicer zakrival) in ta dinastija je videla, da bi zmaga kmetov in delavcev v Bolgariji pomenila tudi konec monarhije na Bolgarskem, kar bi zelo neugodno vplivalo posebno na ostale balkanske narode, ker se močno širi že itak republikanizem in socijalizem. Temu rumunskemu stališču se je pridružila Grčija in konečno tudi Jugoslavija. Kralj Boris bolgarski, pa bo iz hvaležnosti napravil rumunsko princezo za bolgarsko kraljico.

Delavno ljudstvo Jugoslavije, predvsem njegova edina zastopnica NDSJ, je bila že v prvem času odločna nasprotnica vsake intervencije, ker intervencija reakcionarne Jugoslavije v Sofiji bi bila le v škodo osvobojevalnemu boju bolgarskih kmetov in delavcev. Še bolj pa mora biti to delovno ljudstvo nasprotno proti čudnim metodam naše di-

plomacije. Za našo diplomacijo in zunanjo politiko niso merodajni interesi ljudstva, ampak to je jasno pokazal II. čin jugoslovanske diplomatske tragikomedije ob bolgarskem prevratu, za njo so odločilni interesi reakcionarnega kapitalizma evropskih velesil in pa rodbinski interesi parih vladarskih rodbin.

Delavno ljudstvo se bo proti taki protiljudski zunanji politiki raznih kamari borilo z vso silo. Šele zmaga delavnega ljudstva bo tu napravila red in dala zunanji politiki novo, ljudsko smer. Zato, vsakdo na delo za edino stranko delavnega ljudstva, za Neodv. del. str. Jugoslavije, ker le njena zmaga bo pomenila konec militaristične klike in konec temnih vplivov, ki odločajo danes o življenju in smrti jugoslovanskega ljudstva.

Z buržoazijo proti delovnemu ljudstvu.

Bolgarski socijalisti v novi kontrarevolucionarni vladi.

Oni, ki oznanjajo med proletarijatom »miren« prehod iz kapitalistične v socijalistično družbo, oni, ki so se proslavili s svojimi vsakdanjimi klevetami proti proletarski ruski revoluciji, kričeč skupaj z buržoazijo proti diktaturi in terorju ruskega proletarijata — so istočasno izrazili kontrarevolucionarni in teroristi.

K mnogo dokazom, ki nam jih nudi od svetovne vojne sem socijalna demokracija, se pridružuje sedaj postopanje bolgarskih socijalistov ob meščanski politični revoluciji.

Bolgarski socialpatrioti so se zvezali z najreakcionarnjšim krilom bolgarske buržoazije, ki je upropastila delovno ljudstvo Bolgarije z udeležbo v svetovni vojni, bolg. socijalisti so se sedaj zvezali s fašistsko organizacijo rezervnih oficirjev, Vranglovcev in makedonstvujočih, ki so sedaj upostavili v Bolgariji meščansko diktaturo.

V novi bolgarski vladi, sestavljeni iz najreakcionarnjših elementov in krvoločnih oficirjev, so zasedli tudi bolgarski socijalisti en sedež.

Dolgi listi ministrov hamburške druge internacionale se je pridružil tudi zastopnik socijalpatriotov Balkana. — Dima Kazasov, urednik glavnega strankinega glasila, član centralnega odbora

bolgarske socijaldemokratske stranke je postal železniški minister v »revolucionarnem« kabinetu bolgarske fašistske reakcije.

V imenu demokracije, svobode, pravice, zakonitosti itd. so se bolgarski socijalisti zvezali z reakcionarnim meščanskim blokom in so šli v novo vlado, ki pravi v svojem prvem oklicu na narod, da bo vsako delovanje proti vladi neusmiljeno kaznovano in ki ukazuje žandarmeriji in vojski, da »hitro, odločno in neusmiljeno z vsemi sredstvi zaduži vsak poskus upiranja novi vladi«, z drugimi besedami — da žandariji in vojaki »hitro, odločno in neusmiljeno« streljajo delavce in kmete.

Torej oni, ki oznanjajo, da proletarijat ne sme upostaviti diktature nad buržoazijo, oni priznavajo in podpirajo diktaturo in teror buržoazije nad proletarijatom. Oni, ki denuncirajo policiji komuniste, češ da delajo ilegalno, oni delujejo in podpirajo ilegalne organizacije buržoazije, oficirjev in Vranglovcev.

Tako je delovanje socijalistov po hamburškem »ujedinenju« za delovno ljudstvo.

Delavci in siromašni kmetje, oglejte si novo izdajstvo socijal-patriotov!

Ali boste še verovali Brrrnotom, »Volkstimmovcem«, Krekičem in kompaniji?

Bolgarski komunisti proti novemu režimu.

»Rabotničeski Vestnik«, centr. glasilo komunistične stranke Bolgarije, prinaša ob priliki zadnjega prevrata v Bolgariji oklic na kmete in delavce, v katerem je razloženo stališče komunistične stranke napram novi vladi.

Oklic konstatira, da je nova vlada široka koalicija vseh meščanskih strank, všteti »široke« socijaliste (tako se imenujejo bolgarski socijalpatrioti), da je torej nova vlada — policijsko-vojaška meščanska reakcionarna vlada.

Nadalje pravi oklic: »Strmoglavljena je vlada Stambolijskega, ki se je držal na vladi z nasiljem in terorjem nad širokimi množicami delavnega ljudstva. Strmoglavljena je vlada vaške buržua-

zije, ki je z demagoštvom vodila za seboj znatno množico kmetov, ali katera svoje oblasti ni izkoristila za zaščito interesov teh množic, ampak za zaščito svojih razrednih interesov.... Zemljoradniška vlada, ki je teptala pravice ljudstva in ki je podvzela besni nasilni pohod proti edini zaščitnici tega ljudstva, komunistični stranki — ta vlada je sama odbila od sebe delavce in siromašne kmete in sama je izgubila njihovo podporo v boju proti starim meščanskim strankam. Zato delavci in pa kmetje nimajo danes interesa, da podpirajo to vlado.« — (Stambolijski je začel zapirati komuniste in napravil tak volivni zakon, da je dobil on pri zadnjih

volitvah spomladi 500.000 glasov in 210 poslancev, komunisti pa 210.000 glasov in samo 15 poslancev, meščanske stranke, ki so sedaj napravile revolucijo, pa 190.000 glasov in 13 poslancev. Op. ur.)

O novi vladi pa pravi oklic: »Ali nova vlada, stvorjena z vojaškim prevratom, hoče zameniti vojaško-policijsko diktaturo vaške buržoazije z vojaško-policijsko diktaturo mestne buržoazije. Režim, ki se pričinja z vojaškim prevratom in vojaško diktaturo, ne nudi nobene garancije, da bi branil pravice in svobodo naroda. Zato delavski razred in siromašni kmetje ne morejo podpirati tudi nove vlade ne.

Ali delavski razred in siromašni kmetje, odbijajoč vsako podporo stari in novi vladi, se morajo zbirati in se boriti samostojno za zaščito svojih posebnih razrednih interesov in političnih svobodščin.«

Angleška politika proti Rusom

Angleška verižniška in industrijska buržoazija ni nikakor enofnega mišljenja glede politike, ki jo je začel voditi lord Kerzu proti sovjetski Rusiji. To je popolnoma razumljivo. Interesi različnih skupin angleške buržoazije se v celi vrsti konkretnih vprašanj glede gospodarske zveze z Rusijo razlikujejo. Tiste skupine angleške buržoazije, ki so v glavnem udeležene na izkoriščanju angleških kolonij in ki nimajo nobenega posebnega interesa na razvoju rusko-angleške trgovinske politike, so proti protiruski politiki Kerzua deloma nevtralne ali jo pa iz političnih simpatij do ruskih monarhistov in bivših kapitalistov odobravajo. Za te skupine je glavno, da ostane nedotaknjena angleška kolonialna posest, ostala vprašanja zunanje politike jih pa ne zanimajo posebno. Zato je lahko to skupino izkoriščevalcev strahiti z možnostjo revolucij v kolonijah in v Aziji, ki jih baje pripravljajo sovjetska vlada. Druga skupina buržoazije, ki podpira Kerzua n ga sili v boj s sovjetsko Rusijo, so tisti angleški kapitalisti, ki so pred revolucijo imeli tovarne v Rusiji in ki so jih vsled socijalizacije izgubili, to skupino vodi znani milijarder Oerkert. Vsled svojega neuspeha pri pogajanjih s sovjetsko vlado glede koncesij za izkoriščanje ruskih petrolejskih vrelcev Oerkert kar divja proti sovjetski državi in pritiska z vsemi silami na angleško diplomacijo z očitim namenom spraviti Anglijo v boj z Rusijo. Tretja skupina angleške buržoazije, ki je že v stalnih trgovskih zvezah s sovjetsko Rusijo, se seveda protivi Kerzuovi politiki, ker ta politika more prej ali slej privedi k uničenju vseh uspehov, ki so bili doseženi v zadnjih letih na polju angleško-ruskih trgovskih stikov. Razen liberalne stranke je glasnik te skupine, ki nastopa proti Kerzuu, Lojd Zorž, ta naravni nasprotnik in konkurent angleškemu konzervativcem v boju za politično moč. Trgovski stiki med Anglijo in Rusijo so šele v začetkih. Niso se še razvili v tej meri, da bi proti-Kerzuovski elementi med angleško buržoazijo že lahko dobili premoč. Ampak razvoj v tej smeri je neizogiben. To jasno kaže celota gospodarskih stikov Anglije s svetovnim trgovom, predvsem angleške gospodarske zveze z Ameriko. Posledica teh gospodarskih zvez bo gotovo preokret v razmerju moči med angleško buržoazijo v korist tretji skupini, ki zastopa proti-Kerzuovsko politiko.

Treba je le pogledati na možnost izvoza iz Rusije, posebno na možnost uvoza v Anglijo, da se o tem prepričamo.

Rusija je začela izvažati žito, izvoz ruskega žita bo rasel od leta do leta in bo tvoril glavni predmet ruskega izvoza. Ker Anglija žito uvažuje, bo zanjo vsled valutnih razmer na svetovnem trgu vedno bolj ugod-

no kupovati rusko ceno žito, nego pa drago ameriško.

Rusija tudi začena zopet izvažati surovo maslo in kuretino ter jajca, ter za Anglijo bo na vsak način bolj ugodno kupovati te stvari iz Rusije, ker so vsled produkcijskih razmer veliko bolj poceni nego na Danskem, odkoder kupuje Anglija sedaj.

Razen tega rabi Anglija velike množine lesa in lanu, ki ga najbolj poceni uvaža ravno iz Rusije.

Casopisje, ki podpira protirusko politiko lorda Kerzua, kriči vedno o malenkostih koristih, ki jih nudi Angliji trgovska zveza z Rusijo.

V kolikor je to kričanje le neizogibna posledica roparske politike angleške diplomacije je razumljiva faktična poteza. Če se pa stvari gleda globlje in posebno z vidika gospodarskih koristi za Anglijo, je Kerzuova politika, z ozirom na potrebe in koristi širokih množic angleškega prebivalstva in tudi širokih plasti angleške buržuazije popolnoma neumna in samomorilskpa. — Z vidika angleških gospodarskih koristi kaže Loid Zorž boljše razumevanje za interese angleškega gospodarstva in zastopa interese tega gospodarstva glede na bližnjo bodočnost veliko boljše, ko nastopa proti Kerzuovi politiki sablje, ki, namesto da bi skušala pridobiti Angliji cenena ruska živila in surovine, spravlja Anglijo vedno bolj v odvisnost od drage Severene in Južne Amerike.

Sedanja Kerzuova gospodarska politika je naravnost protiangleška in zastopa veliko bolj koristi Amerike nego pa Anglije. Kerzu je le pomočnik ameriškega kapitala, ki ima največji interes na tem, da obdrži v

odvisnosti Anglijo. To dejstvo je za »narodni ponos« sedanje angleške vlade sicer zelo žalostno, a tem bolj resnično. Če se spreminja Evropa polagoma popolnoma v ameriško kolonijo, zakaj ne bi angleška diplomacija služila za trombo ameriških dolarskih bankirjev. Ni slučaj samo, da je predsednik sedanje vlade Baldwin, ki ga imajo v Ameriki zelo radi in ki je uredil vprašanje angleških dolgov v Ameriki tako, da je napisal en angleški list, da je bilo nemogoče to vprašanje rešiti slabše za Anglijo.

Politika Kerzuova je v odkritem nasprotju z interesi angleškega gospodarstva v najbližji bodočnosti. Ona je naravnost škodljiva za angleško gospodarstvo, ki se bo morala vedno bolj truditi za to, da si osigura kolikor velik del ruskega izvoza žita in surovin. Za to se ta politika Kerzua, celo z vidika interesov večine angleške buržuazije ne bo mogla dolgo držati. Pomisliti pa moramo tudi, da angleško delavstvo ne bo vedno predstavljen po takih gospodih kakor Mc Donald, ki skušajo vsako akcijo proletarijata onemogočiti.

Zato Rusija lahko mirno čaka na razvoj v bodočnosti in bo mirnodušno odklonila tudi v bodoče vse nesramne zahteve Kerzuov in Oerkertov.

Kerzuovi politiki so dnevi štet. Kerzu se zato že povlači in skuša svoj »rückzug« zakrivati z lažmi, da je Rusija pristala na vse njegove zahteve. Toda Čičerin je izjavil, da si Rusija ne da ničesar diktirati, koga sme poslati za zastopnika v Azijo.

Tudi angleški imperijalisti se bodo naučili postopati drugače z rusko vlado delavcev in kmetov.

Jeseniško delavstvo v boju za svoj življenjski obstanek.

V zadnjih dveh številkah »Glasa Svobode«, smo orisali v glavnih potezah težki gmočni položaj tukajšnjega delavstva, vsled katerega je ono prisiljeno, da gre v slavno. Danes pa moramo in hočemo široko javnost seznaniti tudi o stanovanjski mizeriji in drugih varnostnih in higijeničnih napravah pri tukajšnjem podjetju.

Predvsem moramo konstatirati, da vsa dela, katera se opravljajo na svetu, je delo za zadovoljitev treh glavnih življenjskih potreb človeka, oziroma človeške družbe. To je hrana, obleka in stanovanje. Ako bi bil na primer človek, kakor divja žival, tedaj bi lahko živel ob travi in drugih stvarih, katere daje narava sama. Ako bi bil človek obrašen z dlako, kakor medved, tedaj bi ne potreboval še posebej obleke. In ravno tako, ako bi bil človek živalske narave, bi tudi ne potreboval posebnih stanovanj, marveč bi se lahko zadovoljil z navadnim brlogom, kakor n. pr. medved v kaki podzemeljski luknji, kar pa se sicer v današnjem »visoko kulturnem« in »civiliziranem« svetu itak že dogaja.

Ker pa je torej človek na zemlji po naravi civilizirano bitje in ker njegov želodec ne prebavlja živalske hrane ter njegovo telo zahteva, ker ni obrašeno z dlako, obleke in stanovanja, je torej prisiljen, da si vse to napravi. In to z delom.

Seveda, sedaj pa bi si lahko kdo mislil, da kovinarji na Savi, Javorniku in Dobravi ne delajo, ker se pritožujejo, da nimajo hrane, obleke in stanovanja. Ne, oni delajo! In oni delajo še veliko več, kot njihove življenjske potrebe zahtevajo. Logično bi bilo, da živijo ti kovinarji zato bolje nego treba. Ali to pa ravno nasprotno. Hrane imajo toliko, da ravno še za silo tavajo. Obleke tudi toliko, raztrgane in zakrpane, da za silo pokrivajo svoja izmozgana, koščena telesa. Tu in tam je tudi včasih zmanjka, tako da se opazi kaki goli ud. Kar se pa tiče stanovanj, pa najbolj resnično povemo, da istih jeseniško delavstvo nima ter da stanuje v medvedovih brlogih, ne pa za človeka spodobnih stanovanjih. Pa zakaj vse to? Zaradi tega, ker K. i. d. in za njo stoječe banke ter gospoda na vladnih inštitucijah ne dopustijo, da bi delavstvo živelo in stanovalo, kakor se za človeka spodobi, ker ne smatra delavstva za ljudi, marveč za navadno vprežno živino, kateri faktično privoščijo več, kakor pa delavstvu. In to pa lahko sklepate iz tega, da je na primer g. ravnatelj za svoje prašiče pustil napraviti že pred tremi leti kopelj, medtem ko je delavstvo še do danes nima.

K. i. d. gradi sicer z jezikom vsako leto delavska stanovanja že od razpada bivše avstro-ogrske monarhije. Pa še do danes ni za delavstvo zgradila niti enega poštenega stanovanja, kakor se za delavca spodobi, marveč je v celoti pustila med les vzdiali 5 bivših vojaških barak s stenami vred, tako, da je iz teh 5 barak postalo 33 medvedovih brlogov.

Ravno tako je z drugimi napravami, kakor n. pr. z delavsko kopeljo, katero gradi gori navedeno podjetje že tretje leto, pa še do danes ni ne duha, ne sluha o njej. Ista je z drugimi varnostnimi napravami, kar najbolje dokazuje dejstvo, da sta v teku enega in pol leta izgubila svoje življenje dva delavca.

Treba je pomisliti samo to, kako morda izgledali delavsko stanovanje, sestojече po največ iz male kuhinje in sobice, v velikih slučajih pa s sobo in kuhinjo obenem, v katerem stanuje tudi 10 oseb. In poleg tega pride delavec, v večjih slučajih tudi trije, štirje dnevno, z vso nesnažno, od olja, petroleja in z drugo nesnago polito in namazano obleko domov, posebno delavci v elektrovodni tovarni na Dobravi, žičarji, mrzli valjači in žebjarji na Savi. To pa vsled tega, ker ni v tovarni nobenih tozadevnih priprav, da bi se delavstvo moglo osnažiti in preobleči. Kajti K. i. d. v svojem podjetju za delavstvo kaj takega ne more napraviti, ker to bi bil najbrže luksus in po njenem mnenju še celo barbarstvo.

Pač pa K. i. d. v prvi vrsti gleda na to, kako bo na račun delavskih žuljev razširila svoje podjetje, kjer bi se zaposlilo nove delovne sile ter izmogvalo iz njih masten profit.

Tako je na primer navedena družba zgradila za časa vojne na Dobravi novo tovarno za elektrodo, v katerih je zaposlenih okoli 300 delavcev in delavk. Izboljšala je vodno napeljavo (rake) na Savi, za kar je bilo seveda denarja dovolj. Za delavstvo pa je zgradila celih 33 medvedjih brlogov, kakor že poprej povedano, ker za take neumnosti ni denarja, ker delavec lahko spi, če ni drugače, tudi pod smreko. Tukajšnje podjetje ne napravi za delavstvo niti tega, kar bi po zakonu o zaščiti delavstva že zdavnaj napraviti moralo, in to je otročje zavetišče.

Zatorej bodi danes gospodom pri K. i. d. še enkrat povedano, da delavstvo teh protizakonitih bremen ne more in ne bo več prenašalo. Za to gre tudi v slavno, potem katere vam bo dokazalo svojo resno voljo.

Vas, gospode na vladnih inštitucijah pa pozivljamo, da sedaj v tem boju pokazete Vaše pravo lice. Ali Vam je v resnici za narod, od katerega ste bili po-

oblašeni, da varujete njegove interese? Ali Vam je za izkoriščevalce naroda, kateri nam pijejo zadnje kri iz naših teles? Obrno nadzorstvo naj naredi v tem oziru svojo dolžnost ter naj pregleda v spremstvu delavskih zaupnikov varnostne in druge naprave, v prvi vrsti stranišča, kjer človek ponoči ni varen, da pade v odpadke in se v njih vtopi.

Zunanji političen pregled.

Sirjenje stavkovnega gibanja v celi Nemčiji.

Komaj je ponehal štrajk porurskega proletarijata z zmago delavstva, je izbruhnil štrajk tekstilnih delavcev v Gornji Šleziji, katerim so se pridružili delavci v električnih obratih. Nadalje je stopilo v štrajk delavstvo Hagenskega okraja in Vegesacka. V Berlinu je štrajk na vidiku. V Frankfurtu, Leipzigu, Dresdenu, Beuthenu, Hindenburgu in drugih krajih so se vršile velike demonstracije delavskih množic, pri katerih je prišlo tudi do krvavih spopadov s policijo. Razpeloženje obvlada komunistična stranka Nemčije (= KPD Deutschlands), ki se naslanja proti social-patriotom in strokovni birokraciji na gibanje obratnih svetov.

Razveseljivo dejstvo za naraščanje moči revolucionarnega proletarijata Nemčije je tudi to, da se fašistovske »Hakenkreuzler-ske« bande ne upajo nastopiti proti delavstvu, ki vedno bolj utrjuje svoje obrambne organizacije.

Žene v komunistični stranki Rusije.

Celokupno število članov kom. stranke Rusije (KSR) znaša 402.030 članov in 112.774 kandidatov. V tej več kot polmilijonski komunistični armadi tvorijo žene malo skupino

Ministrstvo zdravja naj prepreči, da bi se zanašalo še v bodoče bacile tuberkuloze iz tovarne v delavska stanovanja ter naj prisili tukajšnje podjetje v obliki italijanskih in drugih izkoriščevalcev, da iz zdravstvenih ozirov takoj začne graditi zadosti in zadostna delavska stanovanja.

Živela razredna zavest proletarijata!
Jeseniški kovinarji.

30.434 članic in 9500 kandidatinj. Tu niso vsote članice republik daljnega vzhoda, kjer jih je približno skupaj s kandidatinjami 13.500.

To je zelo malo število, če pomislimo, da šteje ruska dežela 70 milijonov ženskega prebivalstva in da je žena v sovjetski republici popolnoma enakopravna. Vzrok, da ni večjega števila članic, leži v tisočletnem zatiranju žene po carizmu (ki si ga zaman žele nazaj naše narodne dame).

Največ ženskih strankinih članov se rekrutira iz mest in industrijskih krajev.

Njihovo število stalno narašča, ker je po končanih bojih omogočeno stranki sistematično delo.

»Lavoratore« in »Delo« ustavljena.

Fašistovska vlada je po zadnjih pobojih med komunisti in fašisti v Trstu prepovedala nadaljnje izhajanje gori omenjenih komunističnih listov, da ne bi prišla na dan resnična slika zadnjih tržaških dogodkov. Fašizem v Italiji propada. Mussolini hoče prikrihati krah s tem, da prepoveduje izhajanje profašistovskih listov. Smešno je tako prikrievanje neizogibnega fašistovskega kraha.

Notranji političen pregled.

Klerikalci — vojni hujskači.

Klerikalci, ki so leta 1914 najbolj hujskali ljudstvo na vojno za zmago »Katoliške Avstrije«, so v času, ko so se nahajali v opoziciji, delali za največje pacifiste, govorili proti toliki vojski, kot jo ima naša Jugoslavija itd., kajti vedeli so, da je ljudstvo po petletnem prelivanju krvi spoznalo, da se ga je pobijalo za interese kapitalistov, verižnikov in oderuhov, vedeli so, da je ljudstvo razpoloženo proti vsaki roparski vojni in militarizmu.

Sedaj pa, o priliki, ko je govoril Ninčić v parlamentu proti Madjarski, Avstriji, Italiji itd. so pokazali klerikalci zopet svojo pravo barvo, s tem da so delali v parlamentu navdušeno bojno razpoloženje za »maščevanje« nad zatiranjem jugoslovanskih manjšin v Madjarski, Avstriji in Italiji. Kaj pomenja »maščevanje« v resnici? — Novo roparsko vojno, v kateri bi se jugoslovanska buržuazija še bolj obogatila, delovno ljudstvo pa še bolj izčrpalo, izstradalo in obubožalo. Doma na shodu bodo seveda isti klerikalci govorili proti vojski, v parlamentu pa istočasno hujskajo za vojsko, ki se ne bi vršila sedaj za zmago »Katoliške Avstrije«, ampak »naše svobodne domovine.« Tako sipljejo klerikalci delovnemu ljudstvu pesek v oči.

Ne dajte si tega več dopasti, kmetje in delavci!

Spoznajte, da klerikalci ne zastopajo vaših interesov, ampak interese par kapitalistov in verižnikov!

Balkanski militarizem pod francosko komando.

Znameniti angleški list »Menčestr Gvardjen« prinaša to-le poročilo: »General Le Rond je bil nekaj tednov v Romuniji in je ostal čez 20 dni v Jugoslaviji. Nihče ni vedel, kaj je pravzaprav cilj njegovega obiska, ampak sedaj se začena jasni ta skrivnost. General Le Rond je znamenit vsled svojega delovanja, ki ga je razvil pred nekoliko leti kakor posebni francoski komisar na Poljskem, ki je igral odločilno vlogo pri rešitvi vprašanju vzhodne Galicije in vsled svojih intrig s Korfanlijem (voditelj poljskih imperijalistov op. ur.) za časa krize v Gornji Šleziji. S francosko vojaško misijo je obiskal bojna polja ob Prulu in v Bukarešti je delal na načrtu za reorganizacijo rumunske armade.

Po tem načrtu bo štela rumunska armada, kakor dosedaj, 32 divizij po dveh brigadah, ampak število polkov v vsaki brigadi bo zvišano od 2 na 3. To pomeni ustanovitev novih pehotnih polkov. Število topniških polkov bo potrjeno in bo vsakemu prideljeno tudi nekaj težkih topov.

Število tankov in letal bo tudi precej povečano. Rumunska armada bo razdeljena po francoskih oficirjih, ki bodo vežbali rumunske »kadefce«. Kandidatje za mesta letalskih oficirjev bodo dovrševali svojo izobrazbo v Franciji.

General Le Rond je delal v popolnem soglasju v vseh vprašanjih z rumunskim generalnim štabom in z voditelji glavnih političnih strank. (Ki imajo seveda dobre profite od tega, da je Rumunija kolonija antantnih velesil. Op. ur.)

Iz Bukarešte je odpoval general Le Rond v Beograd. Tudi tukaj je zelo skrbno proučil vojaški položaj. Jugoslovanski generalni štab je izjavil, da je Jugoslavija brez dovoljne mornarice za obrambo v nevarnosti, da bo napadena z morske strani; zahteval je, da se mu preskrbi dovoljno število rušilcev in podmornic, ker bi to seveda stalo velike svote (veselite se, jugoslovanski delavci in kmetje, še bo davkov! Op. ur.) je prosil jugoslovanski generalni štab generala Le Ronda, da vporabi ves svoj vpliv v Parizu, da bo omogočeno Jugoslaviji dobiti podmornice, predvsem pa Dieselove motorje iz Nemčije. Podobne podpore od strani Francije za Jugoslavijo bi sicer nasprotovale Verzejskemu miru, ampak Jugoslovani (pa ne vsi, gospoda! Op. ur.) upajo, da se jim bo dovolila v tem slučaju izjema.

Francozi rabijo vojakov, da bi branili svoj kapital, balkanski narodi pa naj plačujejo ogromne krvne in denarne davke zato... Sedaj tudi razumemo, zakaj za nameščence in železničarje ni denarja.

Kdor je glasoval za stranke, ki so zagovornice politike, naj bo Balkan francoska kolonija, je sam odgovoren za posledice tega svojega glasovanja, ki ga bo krvavo občutil na lastni grbi. Kdor je proti militarizmu in proti hlapčevstvu francoskim in antantnim kapitalistom sploh — mora v vrste Neodvisne delavske stranke Jugoslavije!

Wrangel in njegova vojska.

G. minister Ninčić je že parkrat izjavil, da se nahaja g. Wrangel v naši državi kakor navaden begunec. G. Wrangel

gel je sedaj postavil jasno g. ministra Ninčiča — na laž. Kakor poročajo beograjske »Novosti«, je izjavil g. Wrangel (pardon, njegova ekscelencija general von Wrangel) dopisniku pariškega »Zurnalca«, da ima on v Jugoslaviji 30.000 vojakov in da je njegova armada vedno pripravljena stopiti v boj proti sovjetski Rusiji, kakor hitro se začne kaka resna akcija proti njej.

Po tem najbolj avtoritativnem demantiju tudi sladki g. Ninčič ne bo mogel trditi, da je gospod Wrangel — navaden gost v Jugoslaviji. Jugoslavija je izjavila svojo nevtralnost proti sovjetski Rusiji, kako more dovoliti, da se na njenem teritoriju pripravlja napad proti bratskemu delavnemu ljudstvu sovjetske Rusije.

Kakor poroča »Slov. Narod«, gotovo neboljševiški vir, se je v zadnjem času v zvezi s fašističnim prevratom na Bolgarskem začelo silno gibanje med Wrangelovskimi oficirji in 5.000 teh je zapustilo našo državo. Wrangelovci so podpirali bolgarsko fašistovsko revolucijo, ki je med drugim tudi bila naperjena proti Jugoslaviji.

Zadnji čas je že, da se razorože te prilepene Wrangelovske bande, čeprav jih zagovarja v zadnjem času tudi rimska reakcija v osebi prečastitega gosp. prof. dr. Grivca.

Ven s temi tolpami iz naše dežele!

»Jugoslovenski savez industrijcev« priporoča »Preporod«.

Savez industrijcev za Jugoslavijo toplo priporoča svojim članom naj podpirajo Pribečevičevo glasilo »Preporod«. »Preporod« je obenem glavni zagovornik »Orjuna«. Industrijci, ki so demokrati in radikali in frankovci in klerikalci, že vedo, kdo služi najboljši interesom njihovih žepov...

Križev pot akcije železničarjev in javnih nameščencev.

Konferenca pokrajinskih akcijskih odborov v Beogradu je do golega razgalila hinavščino srbsko-meščanskih organizacij. Tam so sili in so zato odločno proti akciji. Gre se jim za varnost države, fraza, ki jo trobi vsak sit in vsak lačen fašist v beli dan. V Zagrebu — o ironija usode — je predsednik akcijskega odbora Krekić. Mož, ki je že s svojim imenom porok za polom in zahrblni vpad delavstvu. Sedaj se roti, da ima vse pripravljeno za stavko, a ravno te dni je zlomil stavko lesnih delavcev s tem, da je dirigiral tja stavkaze. Tajnik osrednjega odbora nacionalnih železničarjev je odložil svoje mesto z vzklikom: »Sedaj vidim, kje sem bil.« Ali mnogo jih je še, ki tega nočejo videti. Predvsem ne tisti člani osrednjega akcijskega odbora, ki so visoki uradniki v ministrstvu. Tem je država (mašno korito) res v nevarnosti.

Pokrajinski odbor za Slovenijo v Ljubljani ima sedaj besedo. Prisiljen je, da jo spregovori. Tedaj, ko je šel v Beograd vprašati, če lahko udari 5. maja, bi moral udariti in bil bi uspeh. Sedaj je na istem, ko je bil 5. maja, le da je voz akcije v globokem blatu. Ali še se da izpeljati. Naj se skliče konferenca vseh akcijskih pododborov in naj se ukrene, da se bo čutilo tam, kjer režejo kruh.

Centralnemu akcijskemu odboru je dal ljubljanski nezaupnico. To je bil energičen udar. Treba še ven vreči iz tega gibanja Krekića.

Iz Sovjetske Rusije.

Izvoz žita.

Po dosedanjih proračunih bo Rusija po letošnji žetvi lahko izvozila v inozemstvo čez 2.500.000 ton žita, kar predstavlja približno vrednost 100 milijonov dolarjev. Ruski izvoz žita bo leta 1923 torej več nego šestkrat tako velik, nego je bil izvoz žita SHS v letu 1921. Posledica tega izvoza se bo pokazala tudi pri nas, ker bodo morale cene pasji. Ivoz bo pa tudi pripomogel k hitremu poboljšanju ruskega gospodarstva in zato je razumljiva sedanja divja gonja vseh reakcionarnih elementov proti sovjetski Rusiji. Ruski delavec in kmet sta premagala Denikinove in Wrangelove čete, ki so jih vzdrževali francoski kapitalisti, premagala sta pa tudi gospodarsko blokado evropskih kapitalistov kljub grozni suši l. 1920 in 1921.

Izvoz kovin.

Iz južne Rusije in Ukrajine je bilo v zadnjih 5 mesecih izvoženo nad 160.000 ton manganove rude. Sklenjen je tudi dogovor z nemško industrij, za katero bo sovjetska Rusija izvozila še tekom tega leta 100.000 ton železne rude in 50.000 ton manganove

Napelost je velika. Glad ne pozna šal. Stojimo pred odločilnimi trenutki in pomembnimi dogodki.

Pred stavko mornarjev v SHS.

»Savez jugosl. pomoraca«, strokovna organizacija jugoslovanskih mornarjev, je predložila imetnikom ladij svoje zahteve v obliki ultimata. — Zahteva se: 1. povišanje plač moštvu za 120%, častnikom za 100%; 2. določitev delavnega časa v soglasju z zakonom o zaščiti delavcev; 3. nadure naj se plačujejo tako, kakor to zahteva zakon o zaščiti delavcev; 4. naj se izboljša tudi moralna stran današnjega položaja mornarjev.

Če podjetniki do 20. t. m. ne pristanejo na te minimalne zahteve, se ob polnoči, v sredo dne 20. t. m. ustavi delo na vseh ladjah obalne plovbe.

Položaj mornarjev v SHS je naravnost obupen. Že celo leto čakajo na povišanje plač, med tem pa jim, ker draginja vedno raste, umirajo rodbine od glada.

Celokupen jugoslovanski proletarijat in vsi pravični in pošteni ljudje sploh so v tem boju na strani izkoriščanih mornarjev in bodo ta boj podpirali z vsemi silami.

Sodrug Marcel Žorga pred sodnijo dokazal »gospodarstvo« pri naših železnicah.

Sodr. M. Žorga je priobčil 14. decembra v »Delavskih Novicah« odprto pismo kr. ministru saobračaja in drž. pravdnikstvu, v katerem je povdarjal, da vodstvo kurilnice Ljubljana, drž. kolodvor ne vrši svoje službe tako, kakor bi jo moralo in da so vsled tega, ker se puste, kljub ugovoru strojevodij, v prometu lokomotive, kojih kotli so pokvarjeni, ogroženi potniki vsled nevarnosti eksplozije.

Prizadeži gospodje so vložili proti sodr. Žorgu tožbo po § 104. Pri glavni razpravi dne 19. t. m. je s. Žorga svoje trditve popolnoma dokazal in je bil oproščen.

S tem je doprinešen dokaz, da vodstvo kurilnice Ljubljana, drž. kolodvor ne vrši svoje službe tako kakor bi jo moralo in da je vsled tega ogrožena varnost potnikov.

Upamo, da se bodo sedaj prizadeži gospodje bolj brigali za železnične predpise, kakor pa za »Sokola«.

Sodrug Kaljević izpuščen.

Pred dvema meseci je bil zaprt sodr. Kaljević, tajnik CSO. Zaprt je bil po nekem protestnem zborovanju po denuncijacijah nekega policijskega agenta, ki je izjavil, da je sodr. Kaljević pozival na krvavo revolucijo, ter predan sodišču po § 1. zakona o zaščiti države.

Sedaj se je vršila proti njemu razprava pred beograjskim prvostopnim sodiščem, ki ga je oprostilo, potem ko se je dognalo, da je bila obtožba od strani dolične figure navadna lažnjiva denuncijacija.

Sodr. Kaljevića pozdravljamo najtopleje v trenutku, ko se vrača iz beograjskih temnic na zopetno delo.

Nova socialistična stranka.

Del bivših »Zarjanov« snuje zopet novo socialistično stranko. Prva konferenca se je vršila v Šiški. Vabilo se je na njo večinoma konzumarje in je glavno besedo imel dr. Likar. Na tej konferenci se je predvsem povdarjalo, da je treba iz pokreta odstraniti Tokana, Miheveca in Golouha. Prejšnji teden se je vršila na magistratu konferenca 12 zaupnikov, kjer se je poverilo dr. Periča, Tokana in Miheveca, naj ukrenejo vse, da se ustanovi list in začne organizirati stranko.

Kakor se, vidi se gospodje že pripravljajo med seboj pred porodom nove stranke. Revna hamburška internacionala bo kmalu imela zbirati v Sloveniji med tremi ali mogoče celo štirimi skupami socialističnih voditeljev, generalov brez armad.

Prva ženska poslanica.

Sovjetska vlada je imenovala znano revolucionarko in pisateljico Aleksandro Kalanťajevovo za poslanico na Norveškem. Znamenita knjiga Kalanťajevove o moderni ženi je izšla pred kratkim v srbsčini v izdanju »Organizovanog radnika.« To je prvi slučaj, da je žena imenovana za zastopnico države. Seveda je to mogoče le v sovjetski Rusiji, kjer ne velja več kapitalistično načelo, da je žena na svetu le za to, da bi rodila državi le vojake in bila sicer neke vrste domačega živinčeta, ki lahko z njim mož postopa kakor hoče. Le proletarska revolucija bo rešila tudi v Evropi ženo današnjega suženjstva.

Konec stranke socialnih revolucionarjev.

V zvezi s sklepom zadnjega strankinega kongresa, ki je sklenil združitev socialno-revolucionarne stranke z rusko komunistično stranko, se ujedinjenje stopnjema izvrtuje. V zadnjem času so pristopile v komunistične organizacije socialno-revolucionarne organizacije Samarske, Odeške in Oške gubernije. Desno krilo socialno-revolucionarne stranke, ki ga tvorijo nekateri voditelji, ki so iz Rusije pobegnili (Kezienski, Černov, Savinkov itd.) pa je zaplavalo popolnoma v monarhistične vode in se bori z Wranglom za »carja-imperatorja Nikolaja Nikolajeviča«, ki pa je car samo po božji milosti, brez zemlje frazen če se šteje za njegovo carstvo rusko poslanništvo v Beogradu, ki ga vzdržuje SHS vlada.

Občinski vestnik.

Javne seje občinskega kluba Neodvisne Delavske stranke v Ljubljani.

Delavski razred vodi v kapitalistični družbi razredno politiko. Ona je naperjena proti kapitalističnemu razredu in njegovemu izkoriščevalnemu gospodarskemu sistemu. Bistveni znak te politike pa je, da ima tako v vsakdanjem boju, kakor tudi v svojem končnem cilju vedno pred sabo samo interes delavskega razreda, ki predstavlja ogromno večino prebivalstva. Vsako konkretno politično vprašanje rešuje razredna politika delavskega razreda vedno in povsod s stališča našega končnega cilja: odstranitve kapitalističnega gospodarskega reda in osvoboditve dela izpod jarma kapitala. Delavski razred je s tem poklican, da izvrši zgodovinsko nalogo, v katero ga je določil gospodarski razvoj družbe. Za to pa mora voditi delavski razred brezobzirno dosledno politiko, zavedajoč se, da se kapitalistični razred ne bo prostovoljno udal, da brez bojev in žrtv ne bo zmage.

Mi ne moremo voditi drugačne politike v delavnici, drugačne v občini in zopet drugačne v parlamentu. Povsodi vidimo eno in isto razredno politiko, naperjeno proti kapitalističnemu razredu in njegovim gospodarskim in političnim institucijam.

Zadnjič enkrat smo slišali iz ust nekega socialnega demokrata trditve, ki tako jarko osvetljuje bankerot socialne demokracije in njen popolni pogin v malomeščanstvu, da ga tu ne moremo zamolčati. Dotičnik je hotel dati dober nauk članom občinskega kluba NDSJ, češ da se morajo zavedati, da so predvsem občinski svetovalci in potem šele člani NDSJ, z drugimi besedami pomeni to, da imajo občinski svetovalci zastopati interese celokupnega ljubljanskega prebivalstva, torej tudi kapitalistov. Proti tej socialno-demokratski teoriji bomo mi vodili najostrejši boj. Mi smo prišli v občino, da zastopamo tu izključno interese proletarijata. In takšno politiko bo naš klub vedno tudi vodil. Interesi kapitalistov pa nas brigajo le v toliko, v kolikor je naša politika proti njim naperjena. Mi smo predvsem člani NDSJ, in potem šele občinski svetovalci. S tem dejstvom mora računati vsakdo, kdor hoče imeti z nami slike. Če pa povdarjamo, da smo predvsem člani NDSJ, znači to, da so za nas v občini merodajna načela razredne politike. Od tega stališča ne odstopimo nikomur na ljubo rili za las. Za nas niso merodajni trenotni uspehi, neodvisni smo od njih kot revolucionarna stranka. Vsaka kršitev brezobzirne doslednosti pomeni korak v oportunistem, ki se maščuje potem nad delavstvom samim.

To naše stališče pa nikakor ne znači, da smo slepi za vsakdanja vprašanja občinske politike. Nasprotno! Naše stremljenje gre za tem, da zainteresiramo za ta vprašanja najvišje plasti proletarijata in da jih rešimo tako, kakor to zahteva interes delavskega razreda z ozirom na njegov končni cilj.

Na drugi strani nepriznavamo nobene tajne diplomacije. Vsa vprašanja občinske politike se imajo razpravljati pred forumom strankinih članov in članov strokovnih organizacij. Občinska politika našega kluba mora stati pod stalno kontrolo razredno zavednega proletarijata.

Vsled tega je sklenil izvrševalni odbor stranke, da se imajo redno vršiti javne seje občinskega kluba, kamor imajo pristop vsi člani NDSJ in člani strokovnih organizacij proti organizacijskim legitimacijam.

Pozivamo organizirano delavstvo, da se teh sej redno udeležuje in tako aktivno sodeluje pri delu v občini.

Prihodnja seja se vrši v ponedeljek, dne 25. t. m. ob 8. uri zvečer v Delavskem domu na Turjaškem trgu.

Na dnevnem redu bo: »Stanovanjsko vprašanje in stanovanjskogradbena akcija.«

Udeležite se seje polnoštevno. Vsak mora imeti sabo strankino legitimacijo ali pa legitimacijo kake strokovne organizacije.

Mladinski vestnik.

Razvite prapora »Vesne« v Zagorju.

17. junij je bil pravi praznik zagorskega proletarijata, posebno pa proletarske omladine. Proletarsko izobraževalno društvo »Vesna« je po poldrugoletnem neumornem delu razvilo svoj rdeči prapor. To je prvi prapor, ki je vzplapolal iz jugoslovanske omladine, znak neodoljive borbene volje revolucionarne jugoslov. omladine.

Kljub slabemu vremenu in dejstvu, da ravnateljstvo južne železnice ni dovolilo polovične vožnje, kot je obljubilo, je prihitelo zjutraj mnogo sodrugov iz cele Slovenije (Ljubljane, Kamnika, Jesenic, Rajhenburga, Celja, Maribora itd.) in še celo s Hrvaške, da skupno s svojimi zagorskimi sodrugi razvijejo rdeči prapor. Na kolodvoru jih je pričakovalo par sto sodrugov, med njimi člani in članice telovadnega odseka v svojih krasnih krojih. Predsednik »Vesne« s. Kozmus je pozdravil goste. — Potem so z godbo na čelu odkorakali proti »Delavskemu domu«. Vsled dežja se je vršilo razvije v notranjih prostorih doma. Po otvoritvi predsednikovi, da besedo sodr. Fa i n u, ki v jednatih besedah potrebo izobrazbe, radi katere se je ustanovila »Vesna«, ki kljub vsem oviram kleše pot pravi proletarski kulturi, katere simbol razvijamo in pozdravljamo. Nato govori v istem smislu sodr. Š o b e r. Burni aplavzi in navdušenje je sledilo tem govorom. Kumica prapora, sodr. Štefka L a n e g g e r-jeva je za tem izjavljala, da hoče »Vesna« vedno s kulturnim delom pomagati borbi strokovnih in političnih organizacij. — Potem izroča prapor, rdeči simbol svobode, praporščaku s. Franu S i t t e r j u ml., z naročilom, da naj ostane vedno zvest svojemu zastavi, da mu slede i ostali sodrugi, naj jih s praporom v roki vodi če tudi preko barikad do boja za poslednjo zmago vseh nizkih in bednih. — Še par hipov — in na odru je vzplapolal ob zvokih marseljeze rdeči prapor, naš prapor; raz njega nas je pozdravila peterorogljata zvezda, svetovni simbol svetovnega revolucionarnega proletarijata. Vsa tisočglava množica je navdušeno pozdravljala svoj prapor. Sodr. praporščak S i t t e r se zahvali za čast, biti rdeči praporščak rdečega prapora in nadaljuje: Vi vsi ste praporščaki, saj gori v slehernem izmed vas rdeč plamen, ki se bo ob naši uri združil v en sam velik, žareč prapor, ki nas povede do cilja. In kakor se zaklinjam jaz pri svojem rdečem praporu, tako naj se zaklinja tudi sleherni izmed vas, da hočemo nevstrašeno prodirati naprej v naš boj pod rdečim praporom, če treba preko vsega do osvobojenja, ko zavlada povsod rdeči prapor! — Zagrmeli so klici: »Zaklinjamo se!« in sleherni je občutil v sebi plapolajoč prapor.

Pričelo se je takozvano »zabijanje žrebcev«. Razne proletarske organizacije in društva so zabila po svojih delegatih svoje žrebce v nov prapor. — Tako Neodvisne strokovne organizacije, NDSJ, Zveza rud. del., »Glas Svobode«, Prol. mladina itd. Najzanimivejši je bil nastop proletarske dece Zagorja.

Najprej je nastopil odposlanik šolskega odseka, sodružič P e č a r, povdarjajoč, da se bo tudi deca borila, da nekoč

proletarsko deco od izhoda do zahoda objemala bo purpurna svoboda.

Ko je na to odpela deca svojo hmno »Bralje, le k solncu, k svobodi«, je v imenu obrtniškega odseka, ki je zabil tudi svoj žrebelj, govoril s. J u g o v a r: Rdeč je naš prapor, saj ga je porudečila kri francoskih komunarjev in ruskih revolucionarjev. Te žrtve nas najbode, da, če treba žrtvujemo za svoj

prapor i svojo kri. Naprej, omladina, do poslednjega boja.

Po končanem zabijanju je govoril še jako navduševalno s. Weinberger. V sled slabega vremena se je sprevod po dolini moral opustiti.

Popoldne se je ob pol 2. uri pričela prosta zabava (srečolov, zabavna ameriška poroka, ples, šaljiva pošta itd.). Med prosto zabavo je nastopil ves telovadni odsek »Vesne« in v prav lepih prostih vajah in vajah na drogu pokazal svojo voljo po izobrazbi. Nastop je bil krasen; posebno članice, skupinske vaje obrtnarjev in vaje na drogu so bile lepo izvajane. Nastopilo je pri telovadbi 64 ženskih otrok, 50 moških otrok, 18 obrtnih naraščajnikov, 32 članic in 40 članov, razen tega še 12 telovadcev iz Ljubljane. Vsega skupaj je telovadilo torej čez 200 omladincev. Za prvi nastop naravnost krasen uspeh.

Odposlanec z Jesenic jim je v imenu jeseniške telovadne jednote čestital k nastopu in bodril k nadaljnjemu delu. Načelniku telovadnega odseka sodruhu Flisku so pripeli čez prsi ideč pas.

Sledila je na odru alegorija. Pred alegorijo je deca deklamirala več proletarskih pesmi, kar je bilo gostom čisto nekaj novega in je že radi tega in radi izvajanja zelo ugajalo sodrugom.

Razvila se je potem prosta zabava. Tako je zagorska mladina kot najzavednejši del jugoslovanske proletarske mladine razvila svoj rdeči prapor, znak svobode, enakosti, bratstva, znak naše rdeče bodočnosti!

Živela omladina krog »Vesne«!

Živela proletarska omladina celega sveta!

Živel rdeči prapor!

SODRUGI, SODRUŽICE! Proletarska mladina Ljubljane, Zagorja in Trbovelj priredi na povabilo kamniških delavcev in delavk v nedeljo dne 24. junija izlet v Kamnik, odnosno v Kamniško Bistrico. Odhod iz Ljubljane ob 8. uri zjutraj. Člani, članice in naraščaj telov. odseka »Vesne« iz Zagorja se udeležijo izleta v krogih. V Kamniku telovaden nastop.

Povratak iz Kamnika v Ljubljano ob 4. uri iz Ljubljane ob 12. uri zvečer. Vodniki naj javijo takoj število izletnikov.

Delavci in delavke, udeležite se v čim večjem številu izleta in sprejema.

DELAVCI IN DELAVKE KAMNIKA. V nedeljo prispe z jutranjim vlakom delavska mladina Zagorja, Ljubljane in Trbovelj, da deli skupno z nami nekaj navdušenih in veselih uric v Bistrici. Dolžnost naša je, da jih dostojno dočakamo. Zato vsi proletarci in proletarke Kamnika k sprejemu in izletu.

Sodrugi in sodružice iz Most, Viča, Trnovca in mesta se zbirajo na južnem kolidvoru, Šiškarji na šišenskem.

Mimogrede.

Boso in lačno rudarsko delavstvo prideluje cekine

za delničarje trboveljske družbe. Na zadnjem občenem zboru je sklenila trb. prem. družba da razdeli 50% dividende (t. j. 100 K) na vsako delnico. Razen tega je sklenila povišati svoj kapital tako, da dobi vsak delničar na 5 starih delnic še 2 novi po ceni 250 K za delnico. Ker so delnice Trboveljske premogokopne družbe po poročilu zagrebške borze bile vredne dne 14. junija po 5200 K, je torej zaslužil vsak delničar, ki je imel 5 delnic 10.400 K ali 2.080 jug. kron pri vsaki delnici. Čisti dobiček na vsako delnico torej znaša čez 900%. Pri medznih pogajanjih bo seveda družba dokazala, da dela z zgubo. Po naših zakonih je vsak dobiček čez 25% smatrati za odeduški. Trboveljska družba odira razen delavcev in konsumentov posebno še državne železnice, ali kdo bi si ji upal stopiti na prste, saj so razen demokratov njeni varuhi tudi klerikalci, izmed katerih igra bivši poveljnik zloglasnih avstr. »Landeschützev«, ki ima danes visok srbski orden, precej odločilno vlogo. — Zrjav, vitez Pogačnik in pa dunajska Länderbanka, ki se sedaj skriva pod francosko masko, so vsi edini pri profih na račun konsumentov in delavcev. Narodnost in vera, centralizem in avtonomija, to je za bebasti folk, za gospode so pa 900% dobički in za te gre centralističnemu svobodomiselnemu Zrjavu ravno tako, kakor avtonomističnemu katoličanu riterju pl. Pogačniku, kakor krščnim in nekrščnim Nemcem iz Länderbanke.

Narodni penzionisti.

Ranjka Pašić-Pribičevićeva vlada je ustanovila, da se za narod (seveda Pašić-Pribičevićev narod buržujev) posebno za služnim možem štejejo njihova leta javnega delovanja v penziji. Tak »narodni« penziji so priznali g. Pribičeviću, g. klerikalnemu advokatu Šimraku in g. socialistu Vitomirju Koraču. Buržuazija se izkazuje hvaležno listim, ki so ji dobro služili. Tiste, ki so se borili proti buržuaziji — dene v

zapor, svojim lakajem pa daje pare. Gosp. Korač, voditelj proletarijata, z buržujskim penzionom, to je špicialiteta SHS-social-patriotizma.

»Slobodna Rječ«.

Glavno glasilo socialpatriotije v Zagrebu govori o nekem pismu s. Sime Miljuše sodruhu Kordiču v Gurgjenovac. To pismo, ki se je nanašalo na agitacijsko delovanje za časa volitev (kar govori »Slobodna Rječ« o sindikatih je navadna izmišljotina) je pri nekem sodruhu zaplenila policija ob priliki hišne preiskave. Sedaj piše »Slob. Rječ« o tem pismu, torej je jasno, da so gospodje mogli pismo dobiti le iz rok policije v Zagrebu. Policijsocializem neka živi! Gospodi od »Slobodne Rječi« pa bo proletarijat hvaležen, da je tako sama podala nepobiten dokaz svojih zvez z visokimi policijskimi glavami.

Na Španskem so ubili kardinala.

Ker je bil kardinal in bi ne bilo lepo, če bi ga ubil kdorkoli, so takoj določili, da je to političen atentat. Gre se pa še za kategorijo, kdo lahko kaj takega izvrši. Liberalci? Gotovo ne. Oni so sicer protiklerikalni, ali ko so na smrtni postelji, ali pa se zčnujo, ali pijančujejo, so za vero. Oni niso. Socialisti? So baje ateisti, a so prenežni. Ne imelo bi pomena, če se jih proglasi za morilce, nego treba najti strašne ljudi, do huduča strašne. In evo jih. Kardinala so ubili — komunisti. In ko se je to konstatiralo, so zaškripala peresa, fiskarski stroji tiskajo in celi svet, buržuazni namreč, stika glave in govori:

»Ste slišali? Ubili so ga. Komunisti so ga.«

»Strašni ljudje so to. Obesili jih treba vseh.«

Pa se ozirajo preplašeni, če jih kdo ne sliši, ker vsi vedo — da lažejo.

To je doslednost, da je veselje.

Češki in slovenski liberalčki (pravijo jim naprednjaki, pa tudi sami se s tem imenom bičajo) se radi igrajo — ateiste. Mislite ne? Poglejte, sokoli n. pr. ne hodijo v cerkev, se ne odkrivajo pred križem in kaj vem, česar še vsega ne delajo (pač pa obhajajo poroke in krste v cerkvi), kar je v »pohujšanju« »pobožnemu« verniku-kristijanu.

To pa le, če je to katoliško.

Ali, če je pravoslavno, se veselo pri posvečtvi pravoslavne zvona, se mu klavnijo in odkrivajo (kakor te dni v Ljubljani) hodijo k pravoslavnim mašam, menda tudi poljubljajo pravoslavnim farjem posvečene roke, natančno kakor terciarke katoliškim popom. Papežu kažejo pesti (v žepu seveda) in to posebno Čehi, a pravoslavne papeže, ki so ga »zatrancani« boljševiski zaprli hudo pomiljujejo in protestirajo zoper tako peklenko nasilje.

O ti sveta antiklerikalnost. Smešna si, a žalostna obenem. Menda vendar ti degeneriranci 20. veka ne bodo ex catheder trdili, da je pravoslavni bog več vreden, nego katoliški. Vse je sicer mogoče pri ljudeh, ki govore z jezikom včas velike stvari, a v srcu je temno in pušo. Katolicizem in pravoslavje, oboje je enak opij neukemu ljudstvu in sredstvo za poljenje malhe in opora prestolu. Oboje je velik greh za svobodni razvoj ljudske kulture.

Iz stranke.

Vsem tajništvom, okrajnim organizacijam in sekcijam!

Centralni odbor N. D. S. J. je na svoji seji z dne 12. t. m. sklenil v vprašanju strankinega tiska sledeče:

1. Vsak član stranke mora biti naročen na strankino glasilo. Krajevne organizacije kontrolirajo svoje člane o izvrševanju te dolžnosti.

2. Pri vseh krajevnih organizacijah se morajo v najkrajšem času ustanoviti posebni tričlanski odbori za tisk, ki morajo v sporazumu z odborom krajevne organizacije podvesti vse korake za širjenje in podpiranje strankinega tiska potom zbiranja naročnine, prostovoljnih prispevkov, potom prirejanja predavanj in z dopisovanjem.

3. Krajevne organizacije morajo tekom meseca dni obdržati zborovanja in konference o pomenu proletarskega tiska. O tem je treba takoj obvestiti centralni odbor, oziroma pokrajinsko tajništvo.

4. Krajevne organizacije določijo sodruga, ki bo dolžan dopisovati v strankin tisk. Vsak dopis mora potrditi odbor krajevne organizacije.

5. Vsak član stranke mora dobiti najmanj enega naročnika na strankin list.

6. Krajevne organizacije so odgovorne za materialne dolžnosti revizorjev ali poedinih članov, ki prejemajo list. Zato morajo one voditi kontrolo, ako revizorji ali poedini člani redno plačujejo list, in jih pozivati na odgovor, če tega ne izpolnjujejo.

7. Centralni odbor bo določil posebni teden, v katerem se bo širil strankin tisk.

8. S posebnim cirkularjem ali preko strankinega lista se bo pojasnilo te sklepe.

Centralni odbor N. D. S. J.

Dopisi.

Kako zagrebški fizikus ravna z mrlič.

Poročajo nam:

Dne 31. maja 1923 se je šel v Savo kopač mizar Rudolf Brajer, ki je bil zaposlen pri tvrdki Weisbacher v Ljubljani, ter bil od nje poslan v Zagreb, da tam izvrši delo na neki stavbi.

V vodi je ležal 8 dni ter so ga potegnili iz Save v četrtek 7. junija t. l.

Komisija ga je sicer pregledala. Dr. Freit, policijski zdravnik, ki je vodil komisijo pa ni odredil prav ničesar, kaj se naj zgodi s truplom, nego »izvršivši svojo dolžnost«, je pustil, da truplo leži in naj ga vzame, kdor hoče. To truplo bi morda ležalo in gnilo ob Savi do sodnjega dne, če bi njegov sodrug, delavec-mizar, ki je delal z njim ne obvestil brzojavno njegove sorodnike v Ljubljani.

Ko so ti prišli, so mislili da je, kakor zahteva zakon in higiena, truplo prenešeno v mrlišnico. Ali predstavite si grozo, ko so našlo truplo ob Savi, ki je bilo pokrito z vcevjem in vse črno. Celi regimenti muh so se pasli po njem.

Ko sta sodrug Aleksander Blažević iz Ljubljane, podpredsednik podružnice organizacije lesnih delavcev v Ljubljani, ki ga je poslala, da zastopa pri pogrebu svojega člana in sodrug Hubak Ladislav, tajnik zagrebške podružnice, zahtevala od dr. Freita pojasnila o tem škandaloznem in naravnost barbarskem postopanju, je odgovoril, da to ni njegovo delo, kam naj da truplo in da tista obal Save ne spada pod občino Zagreb. Ni pa obvestil dolične občine, kjer je ležalo truplo, ker nima telefona in ni nikogar, ki bi ga poslal v tisto občino. Da pa policajev in detektivov tam kar mgoli, tega pa gospod dr. Freit, policijski zdravnik menda ne ve.

Ako bi bil utopljenec kak kapitalist in iz »višjega razreda«, bi se pa našli elegantni vozovi in dr. Freit bi si sam zbrusil pete, da bi kadaver buržuja spravil, ne v mrlišnico, nego celo na njegov dom. Ker pa je bil ponesrečenec priprošt delavec-mizar, pa naj po mnenju policijskega zdravnika segnijo na ulici in če se pojavi vsled tega kakšna bolezen ali kuga, kaj to njemu mar. Bo vsaj zaslužek in bogataši se bodo že varovali in zbežali iz Zagreba, revno ljudstvo-proletarijat pa naj pogine.

To je psihologija teh tipov.

Skandal pa je za ves Zagreb, da se to dogaja v Jugoslaviji, ki je v Evropi.

Dvakratni škandal pa je od vlade, da trpi take sorte uradnike v svoji službi.

IZ TAŠKENTA. (Turkestanska Rusija). — Nek naš sodrug nam je poslal pismo, ki jo je dobil od prijatelja iz Turkestana (Srednja Azija) iz mesta Taškenta. Ker so v tem pismu tudi nekatere cene, jih tukaj priobčujemo. Čitatelji naj pa potem sami primerjajo resničnost raznih meščanskih časopisov, ki poročajo v svojih predelih lahkoverni »publiki« svoje »resnične« informacije:

Plača državnih uradnikov znaša na mesec od 1200 do 2000 rubljev, ki pa se ravna po cenah na trgu. Ako se cene dvigajo, se pa dvigajo plače avtomatično, ako padajo, padajo tudi plače. Dela se osem ur na dan, v uradih pa šest ur.

1 pud moke stane 50—75 rubljev (tudi je 16 in pol kg, torej 1 kg okrog 30—41 rubljev. Koliko je dražja n. pr. v Ljubljani, ki ni v boljševiski Rusiji?)

1 pud riža od 70—80 rubljev (1 kg torej 40—50 rubljev) 1 funt (nekaj več nego četrt kilograma) olja 7 rubljev (kg ali 1 liter približno torej 28 rubljev), 1 funt masla 15 rubljev, 1 funt mesa 5 rubljev, 1 funt svinjske maši 12 rubljev, sitec (neke vrste tkanina za srajce in ženske obleke, podobno perkalu) aršin (laket) 12 rubljev.

Kdor ume rokodelstvo, živi pri nas (v Taškentu) izoborno. Vse lahko kupi, in dasi je drago, s svojim zaslužkom lahko shaja. — Šivalni stroj, n. pr. ročni, stane 300 rubljev, a za pogon na nogo 500 rubljev. Samo eno je, da mora pač vsak delati, ne kakor je bilo prej, kar si dragi prijatelj, sam videl, ko si bil tukaj. Praznošatajurščihša (to je ruska beseda in bi se reklo po slovensko: »Tiši, ki nič ne delajo, nego se samo zabavajo«) ne najdeš, ker nimajo denarja za to.

Ako hočeš priti nazaj... itd.

Pismo v uredništvo.

V štev. 4., od 10. maja 1923 smo prinesli dopis »Iz Bohinjske doline.« Kmalu potem smo dobili iz advokatske pisarne dr. J. Ažmana-dr. K. Kuhelj pismo, kjer nam zastopnika g. Pogačnika, lesnega trgovca piše, da smo bili z dopisom »Iz Bohinjske doline« mistificirani in da g. Pogačnik ni tak, kakor govori dopis, da se mu dela krivica in da pričakuje od nas, da to popravimo v listu s primerno izjavo.

Ker se krivica, ako se res komu naredi, bodisi hoče ali nehoče, mora popraviti, a uredništvo samo ne more o tem razsojati, nego se zanaša na poštenost svojih dopisnikov, smo takoj to zadevo sporočili našemu dopisniku, naj sedaj o stvari spregovori.

In dobili smo sledeči odgovor:

»Cenjeni sodrug urednik »Glas Svobode«! Prejeli smo Vaš dopis s priložno pismo dr. J. Ažmana-dr. K. Kuhelj-na, ki kakor razvidimo, hoče, da bi Vi s kakim izjavo oprali grehe g. Pogačnika, lesnega trgovca.

Mi dodamo samo to, da je članek v 4. številki »Glas Svobode« izdan dne 10. maja 1923, naslovljen: »Zanimiv dogodek zidarja P. z g. Pogačnikom, lesnim trgovcem«, popolnoma istinit ter ni od naše strani nobenega zavijanja. Zatorej ostanemo pri tem, da se članka ne popravlja, še manj pa, da bi podali kako izjavo ter tako v svojo škodo lagali.

Seveda je težko! Ako se stopi komu na kurje oko, gotovo zavcili. In ker je tukaj v tem zgoraj omenjenem članku gola istina, je tudi g. Pogačnik zavcili.

Mi bi g. Pogačniku svetovali, da bi naj bil raje prišel k pogajanju 23. maja 1923, kamor je bil povabljen, kjer naj bi se rešil mezdni spor. Vsi drugi gg. podjetniki, ki so bili povabljeni, so se odzvali ali osebno ali pa po zastopnikih, le edino g. Pogačnika, oziroma od firme »Sava« ni bilo nikogar, čeprav se je g. Pogačnik nudil isti dan v Bohinjski dolini. To bi bilo pametneje, ne pa potom advokatov prati svoje grehe.

S tem, da se ni udeležil pogajani, je zopet jasno pokazal on in njegov pajdaš g. Dolenc, da so jima tiste naredbe in zakoni, ki so v prilog delavstva deveta brigada. Zatorej je in ostane pobijalec delavskih pravic.

Saj je g. Dolenc v pismu z dne 12. junija 1922, naslovljeno na Inspekcijo dela zapisal, da delavske organizacije niso zakonite inštitucije in celo v pismu z dne 21. junija 1922, naslovljeno na ravno isti urad, da je posredovanje inšpekcije dela nepotrebno in nezakonito. Toraj to je zapisal ta mož, ki je v zvezi z g. Pogačnikom. V časopisu »Lesni delavec«, št. 11., z dne 1. junija pod naslovom: »Neverjetno« izveste več o teh delavskih prijateljih.

Dosedaj še g. Pogačnik ni bil nikdar naklonjen delavstvu. Zakaj, vselej, kadar smo prosili za boljši kos kruha, nam je začel o valutni, borzni, finančni krizi predavati in kako se dviga denar v bankah. G. Pogačnik, od takih predavanj delavec nima nič ter ga tudi ne brigajo to. Vi mu plačajte delo za 8 ur na dan toliko, da bo živel človeku podobno življenje, ne pa, da pustite ljudi garaš 10 ur brez vsake odškodnine. No, o tem bomo v kratkem govorili.

To za enkrat. Ako bo pa treba, pa še kaj povemo.

HRASTNIK. Podpisani naznanjam tem potom sodrugom trboveljske občine, da nisem identičen z imenom Franc Kovač, rudar, katero imo prinaša »Jutro« z dne 18. junija t. l. med novoimenovanim gerentskim sosvetom za trboveljsko občino.

Meni je cela zadeva popolnoma neznan in nisem nikdar govoril niti z enim članom radikalne stranke.

Sem trboveljski občan, imam pravico voliti in izvoljen biti in ne odrečem, da ne bi sprejel tega mesta, ČE BI ME SODRUGI IZVOLILI, NIKDAR pa ne bom na predlog kakega prodanega politika sedel v občinskem svetu med izdajalci proletarijata.

Hrastnik, 18. junija 1923.

Fr. Kovač, rudar.

TISKOVNI SKLAD.

Kokalj Viktor, Ljubljana (č. B. štev. 30) 2 Din, Franc Schmit, St. Jernej (č. B. št. 30) 32 Din, Zavedni mestni uslužbenci Ljubljane 180 Din, Grošel Miha, Moste 2 Din, Šešek Franc, Medvode 6 Din, Jež Ivan, Ljubljana 2 Din, Lefnar Ivan, Vič 2 Din, Karl Inglič, Škofja Loka 2 Din, Geršner, Ljubljana 5 Din, Strukelj, Ljubljana 5 Din, Hauptman, Ljubljana 5 Din, Pavšič, Ljubljana 5 Din, Jamnik, Ljubljana 5 Din, I. Š., Ljubljana 10 Din, Klemenčič, Ljubljana 5 Din, I. M., Ljubljana 3 Din; skupaj 271 Din; izkaz v zadnji številki 1105.25 Din. Vsega skupaj 1376.25 Din.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Senjski rudnik. Denar 85 Din prejeli. Hvala. Agitirajte in pridobivajte novih naročnikov.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Sodruga, ki nam je poslal dopis iz Kroke o tem, kako je tamošnji predsednik žebliarske zadrage delavcev priganjal k delu, ko so ravno počivali od naporenega dela, prosimo, da pošlje svoj naslov, ker drugače dopisa ne moremo priobčiti.

Vse dopisnike prosimo, da svoje dopise podpisujejo, da vemo, od koga so. Naj se ne boje, mi nobenega, ako so njegove navedbe v dopisu prave, ne bomo izdali.

Franc Nitkovič, Medvode! Ali ni škoda za dinar, ki ste ga prilepili na pismo 14. t. m. naslovljeno na naše uredništvo? Lahko bi kupili za ta znesek dve žemlji, a čas, ki ste ga porabili za pisanje fiste nerresnične novice o samomoru žene, ki jo je zapustil mož z otrokom in brez sredstev, bi lahko čitali kaj poučnega. Ne mislite v bodoče, da se vse verjame v uredništvo.

POZOR SODRUGI!

Vsak ponedeljek se vrše diskuzije, kjer se bo obravnavalo o predlogih, stavljenih na sejah občinskega sveta in o vprašanjih, tičočih se komunalne politike. Vsako sredo diskuzija o zunanem in notranjem političnem položaju, vsak četrtek redna politična šola.

Poziva se vse sodruge, člane NDSJ in strokovnih organizacij, da se teh važnih sestankov sigurno udeležite.

Krajevna organizacija (NDSJ) v Ljubljani.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij.

Odgovorni urednik Anton Sušteršič.

Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.